

**RECURSOS INSTRUMENTALS PER A LA RECERCA
HISTÒRICA I.
Època medieval**

LLICENCIATURA: HISTÒRIA

CURS: PRIMER

Codi: 28878

Assignatura: Recursos instrumentals per a la Recerca Històrica I

Tipus d'assignatura: Obligatòria

Nº de crèdits: 6

Professorat: Helena Kirchner i Arnald Puy

Grup 2

Llengua en que s'imparteix la docència: Català

Quatrimestre: PRIMER

TEMARI

1. LA CRISI D'IDENTITAT DE LA HISTÒRIA MEDIEVAL.

- El sorgiment del concepte d' "Edat Mitjana" a partir dels filòlegs clàssics. 1688 Cristobal Kellarius, *Historia Medii Aevi*. Manca de personalitat pròpia, *edat intermitja*.
- Diferents definicions i evolució del terme. Quins marges cronològics s'han proposat i per què? Edward Gibbon i l'aparició destructora del cristianisme. La interpretació catastrofista (476 dC). La tesis de Pirenne (711dC). La "tríade medieval" (Roma, església, bàrbars: 257-395 dC). La caiguda de Constantinoble (1453 dC). La conquesta del Nou Món (1492 dC).
- La interpretació il·lustrada i la interpretació romàntica. De la crítica a la revalorització. La cerca dels orígens de les nacions modernes.
- Les lleis del colonat (s.IVdC) i el descobriment d'Amèrica (1492 dC) com a proposta de cronologia.
- És el feudalisme la característica essencial del període medieval?

Bibliografia:

Barceló, M.; "Feudalismo e Historia Medieval", a Barceló, M., *et alii*, *Arqueología medieval. En las afueras del "medievalismo"*, Editorial Crítica, 1988, pp.21-52.
Pirenne, H.; *Mahoma y Carlomagno*, Alianza Editorial, edició de 2005.
Ruiz de la Peña, J.I., *Introducción al estudio de la Edad Media*, Siglo XXI de España editores, Madrid, 1984

2. MÚLTIPLES FEUDALISMES : CONCEPTE I TENDÈNCIES

- Les dos grans accepcions del concepte. *Féodalisme vs. Féodalité*.
- Marx, Parain, Kula, Bloch, Bois, Barceló; Ganshof, Boutrouche, Sánchez Albornoz, García de Valdeavellano; Elizabeth Brown i la crítica als "múltiples feudalismes".

- La qüestió de la “coerció extraeconòmica” i la renda. La inserció de la renda en la lògica productiva del camperol.

Bibliografia:

- Guerreau, A.; *Feudalismo: Un horizonte teórico*, Editorial Crítica, Barcelona, 1988.
- Valdeón, J.; *El Feudalismo*, Barcelona 1997.
- Intervencions de Barthélemy, Bois, Corrao, Freedman, García de Cortázar, Guerreau, Poly, Valdeón, White i Wickham a Sabaté, F.:(coord.) *El temps i l'espai del feudalisme*. VI Curs d'Estiu Comtat d'Urgell, Lleida, 2004.
- Brown, E. A. R.; "La tiranía de un constructo. El feudalismo y los historiadores de la Europa medieval", a *La Edad Media a Debate*, 2003.
- Barceló, M.; "Crear, disciplinar y dirigir el desorden. La renta feudal y el control del proceso de trabajo campesino. Una propuesta sobre su articulación", Taller d'Història VI, 2, València, 1995, pp.61-72.
- Barceló, M., "La arqueología extensiva y el estudio de la creación del espacio rural", a Barceló, M., *et alii, Arqueología medieval. En las afueras del "medievalismo"*, Editorial Crítica, 1988, pp.195-274.

3. REGISTRE ARQUEOLÒGIC I REGISTRE DOCUMENTAL.

- Dos registres no complementaris. Els límits de la informació documental escrita. La creació del registre arqueològic. La diferent percepció dels fenòmens històrics en els dos registres.
- Què ha proporcionat l'arqueologia en l'estudi de l'època medieval?
 - La reordenació de l'espai rural i urbà després de la caiguda de l'Imperi Romà.
 - Els nous patrons d'assentament i la gestió econòmica de zones fins llavors marginals. Aparició dels assentaments en altura.
 - Les estratègies de supervivència dels camperols després de la caiguda de les estructures fiscals del món antic. La noció del *risc*.
 - *L'incastellamento* i la formació del territori feudal. *L'openfield*.
- Què ha proporcionat el registre documental en l'estudi de l'època medieval?
 - L'escassetat de documentació entre el V i el X. La imatge del pagès famèlic. *La Dark Age*. L'aparició de documentació és la formació de l'ordre feudal. *Revolució feudal?*
 - El lligam feudo-vassallàtic. El *dominium*.
 - Els múltiples nivells de dret sobre un mateix espai. L'absència del concepte de “propietat” en l'època medieval.
 - El procés d'acumulació de drets per part dels monestirs i senyors feudals. Les donacions, les compravendes, els testaments. La formació dels grans dominis senyorials i monàstics.
 - L'erosió dels drets comunals dels pagesos. L'assalt feudal al bosc.
- La dificultat de conciliar els dos registres. Casos concrets:
 - La tesis de Pirenne en el registre arqueològic. *Mohammed, Charlemagne, and the origins of Europa*.
 - *L'incastellamento* dels historiadors i *L'incastellamento* dels arqueòlegs. La vila dels historiadors i la vila dels arqueòlegs.
 - El monestir de Fulda i la *solitudo* dels documents.
 - El blat i la vinya en els documents feudals i en la lògica productiva pagesa.
 - El molí pagès i el molí senyorial.

Bibliografia:

Barceló, M.; "La arqueología extensiva y el estudio de la creación del espacio rural", a Barceló, M., *et alii*, *Arqueología medieval. En las "afueras" del medievalismo*, Editorial Crítica, 1988, pp. 195-274.

Barceló, M.; "Los límites de la información documental escrita", a Barceló, M., *et alii*, *Arqueología medieval. En las "afueras" del medievalismo*, Editorial Crítica, 1988, pp.73-87.

Francovich, R.; Hodges, R.; *Villa to village*. Duckworth debates, 2006.

Hodges, R.; Whitehouse, D.; *Mohammed, Charlemagne & the origins of Europe*, Cornell University Press, 1983.

Quirós Castillo, J.A., Bengoetxea Rementeria, B.; *Arqueología III. Arqueología Postclásica*, UNED, 2006.

Halstead, P.; O'Shea, J.; *Bad Year Economics. Cultural responses to risk and uncertainty*, Cambridge University Press, 1989.

Capítol tres de Horden, P.; Purcell, N.; *The Corrupting Sea. A study of Mediterranean History*, Blackwell Publishing, 2000.

Wickham, C.; "European forests in the early middle ages: landscape and land clearance", a Wickham, C.; *Land and Power. Studies in Italian and European Social History, 400-1200*, British School at Rome, pp.155-199.

Cooter, W.S.; "Ecological dimensions of medieval agrarian systems", a *Agricultural History*, LII, 1978, pp.458-477

Wickham, C., "Pastoralism and underdevelopment in the early middle ages", a Wickham, C.; *Land and Power. Studies in Italian and European Social History, 400-1200*, British School at Rome, pp.121-154.

Bisson, T., "The Feudal Revolution", *Past and Present*, núm. 142, 1994, pp.7-42

Barthelemy, D., D. White, S., "Debate: The Feudal Revolution", *Past and Present*, núm. 152, 1996, pp.197-223.

Wickham, C., Reuter, T., "Debate: The Feudal Revolution", *Past and Present*, núm. 155, 1997, pp.177-225.

Wickham, C.; *Land and Power. Studies in Italian and European Social History, 400-1200*, British School at Rome, pp.121-154.

Wickham, C., *The Inheritance of Rome. Illuminating the Dark Ages*, Viking Penguin, USA, 2009.

Boserup, E., *Las condiciones del desarrollo en la agricultura*, Editorial Tecnos, 1967

Duby, G., *Guerreros y campesinos. Desarrollo inicial de la economía europea (500-1200)*, Siglo veintiuno editores, 1976.

4. UN RECURS INSTRUMENTAL PER A LA RECERCA HISTÒRICA: LA MONEDA

- La mecànica de la moneda i el seu poder reductiu. Violència i confiança.
- Per què s'encunya moneda? L'esquema proposat per Ibn Hazm.
- Tècniques numismàtiques : anàlisi d'encunys, volums d'emissió.
- L'ús de la moneda com a mitjà per caracteritzar una societat: La moneda visigòtica, la moneda andalusina, la moneda feudal.

Bibliografia:

Barceló, M.; ""Ruedas que giran en el fuego del infierno" o ¿para qué servía la moneda de los taifas?", a Barceló, M.; *El sol que salió por occidente. Estudios sobre el estado Omeya en al-Andalus*, Universidad de Jaén, 1997, pp.195-205.

Aglietta, M.; Orléan, A.; *La Monnaie. Entre violence et confiance*. Odile Jacob, 2002.

Retamero, F.; *La contínua il·lusió del moviment perpetu. La moneda dels reges, dels mulúk i dels seniores (segles Vi-XI)*, Universitat Autònoma de Barcelona, Bellaterra, 2000.

Howgego, C.J.; "Why did ancient states strike coins?", *Numismatic Chronicle*, vol. 150, 1990, pp.1-25.

Callataÿ, F. de.; "L'estimation du nombre originel de coins: en augmentant l'échantillon...", *Acta Numismática*, 21, 22, 23, 1991-1992-1993, pp. 31-48.

Retamero, F.; "Els primers comptes catalans. Els números primerencs del feudalisme", a Barceló, M., et alii, *El feudalisme comptat i debatut. Formació i expansió del feudalisme català*, PUV, 2003

